

VERKSAMHETSBERÄTTELSE
FÖR
CENTRUM FÖR ARBETARHISTORIA (CfA)

ÅR 2018

Styrelsen inom Centrum för Arbetarhistoria får härmed avge följande verksamhetsberättelse för år 2018.

Styrelsen

Ordförande

Marie Nielsén

Landskrona Arbetarekommun

Vice ordförande	Mikael Ottosson	Arbetshistoriska seminariet
Kassör	Johnny Hultén	ABF Skåne
Ledamot	Kerstin Engle	Socialdemokraterna i Skåne
Ledamot	Niklas Karlsson	Landskrona Arbetarekommun
Ledamot	Lars Berggren	Arbetshistoriska seminariet
Ledamot	Mikael Andersson	LO-distriktet i Skåne
Ledamot	Stefan Pettersson	Socialdemokraterna i Skåne
Ledamot	Bo Rösler	Folkets Hus och Parker, södra regionen
Suppleant	Peter Böök	Arbetarrörelsens Arkiv i Landskrona
Suppleant	Stig Ålund	PRO Skåne
Adjungerad	Hans Wallengren	Personal

Arbetsutskott

Marie Nielsén

Mikael Ottosson

Johnny Hultén

Revisorer

Jan-Erik Andersson, SAP Skåne

Kent Johansson, IF Metall, Ö Skåne

Revisorsuppleanter

Reino Persson, ABF Nordvästskåne

Vakant

Valberedning

Åse Webeklint, ABF Skåne,

Susanne Simonsson, LO-distriktet i Skåne

Claes Bloch, PRO, sammankallande

Personal

Föreståndare Hans Wallengren (50%)	Lunds universitet
Professor Lars Berggren (50%)	Lunds universitet
Docent Mikael Ottosson (50%)	Lunds universitet
Projektassistent Kristian Grankvist (100% i en mån)	CfA/Lunds universitet
Praktikant Måns Benjaminsson Ström	CfA

Medlemsorganisationer

Medlemsorganisationer enligt förteckning, **bilaga 1**,

Sammanträden

Styrelsen har hållit sex protokollförda sammanträden samt ett årsmöte.

Årsmötet

Årsmötet hölls den 18 april 2018 i Verdanditorpet i Landskrona. 16 representanter från tretton medlemsorganisationer var närvarande.

Forskning och dokumentationsprojekt

Forskningsprojekt

Arbetet med forskningsprojektet *Trucking in the free world – makt, mobilitet och yrkesidentitet bland lastbilschaufförer* fortsattes under året. Ansökningar om finansiering lämnades in till Forte, Formas och Vetenskapsrådet. Vi har inte lyckats få någon omfattande finansiering, men har arbetat med en antologi med texter från den workshop med internationellt deltagande som hölls två dagar i februari 2017. Workshopen finansierades med

medel från Riksbankens jubileumsfond och Åke Wibergs stiftelse, medan tryckning av antologin har finansierats av Elisabet Rausings minnesfond.

Vi har under året arbetat vidare med en bok om Öresundsvarvet. I boken finns det såväl akademiska bidrag som intervjuer med före detta varvsarbetare. En del texter har tagits fram av en forskningscirkel om varvet. Bland dem som skrivit i boken kan nämnas Ove Elf från Varvshistoriska föreningen, Lars Berggren från CfA samt etnologen Magnus Wikdahl och ekonomhistorikern Tobias Karlsson från Lunds universitet.

Forskningscirklar

CfA har under året i olika omfattning varit engagerad part i ett par forskningscirklar:

- Lars Berggren har tillsammans med Mats Greiff på Malmö universitet haft möten med före detta anställda vid **SJ:s reparationsverkstad i Malmö**. Syftet är att sammanställa en bok med material från en ”gräv-cirkel” på verkstaden. Personalen på CfA har arbetat med att skriva in texterna.
- En cirkel med **Skromberga Akademi** syftar till att dokumentera händelser och förhållanden inom och utanför bruket i början av 1900-talet.
- Mikael Ottosson har inlett ett samarbete med konstnären Henrik Teleman, Folkets konsthall, ABF Malmö, LO och olika LO-förbund i ett projekt som syftar att utveckla forskningscirklar där olika yrkesgrupper dokumenterar sin vardag.

Dokumentationsprojekt

Under året har CfA fortsatt med projektet att dokumentera och tillgängliggöra uppgifter om alla de gräv-där-du-står- och forskningscirklar som bedrivits av fackföreningar och andra organisationer samt på arbetsplatser runt om i landet. Nya uppgifter till databasen har kontinuerligt lagts in. Vid årsskiftet var 1000 poster inlagda. Databasen är tillgänglig på följande länk på Historiska institutionens hemsida:

<https://www.hist.lu.se/forskning/databaser/databas-over-forsknings-och-gravcirklar/>

Bokutgivning

- En konferensvolym med texter från den arbetarhistoriska konferensen i Landskrona 2018 är under utarbetande. Redaktörer är professor Johan Lundin och filosofie doktor Emma Hilborn. Boken publiceras under maj månad 2019.
- Ovan nämnda antologi som behandlar lastbilsföraryrkets förändring är under utarbetande. Redaktörer är Mikael Ottosson och Hans Wallengren. Boken publiceras under maj månad 2019.

Konferenser

- Under året har arbetet med ”2019 års arbetarhistorikermöte” pågått. Konferensen äger rum i Landskrona 23 – 24 maj 2019.
- Under året har arbetet med konferensen ”Paternalistic Work Regimes” pågått. Konferensen genomförs i samarbete med tidskriften Management Revue och Inter University Center Dubrovnik. Konferensen äger rum i Dubrovnik 8 – 11 april 2019.
- Härutöver har CfAs medarbetare deltagit i svenska och internationella konferenser.

Kurser och pedagogisk verksamhet

Temakursen *Arbetarhistoria - klass, kultur och rörelse i den industriella epoken* hölls två gånger, en under våren och en under hösten. Sammanlagt tretton studenter följde kurserna. Kursen är en del av det ordinarie utbudet för studenter på kandidatnivå i historia vid Lunds universitet.

Flera doktorander med arbetarhistoriska ämnen handleds av forskare vid CfA. Dessutom har som vanligt ett antal studenter på olika nivåer handletts i sitt uppsatsskrivande av forskare vid CfA. Här har vi kunnat se ett ökat intresse för att skriva uppsatser inom arbetarhistoria.

Arbetshistoriska seminariet

Under 2018 arrangerades tretton arbetshistoriska seminarier, varav ett på Statarmuseet i Torup, tre på Arbetarrörelsens arkiv i Skåne, ett på Historiska institutionen i Lund, ett på Statarmuseet i Torup, ett i Bromölla, ett i Burlöv, ett i Höganäs, ett i Kävlinge, ett på Limhamn, ett i Hasslarp samt ett i Landskrona. I genomsnitt deltog 39 personer på seminarierna. Flera av seminarierna har genomförts i samarbete med ABF på olika platser. På merparten av dessa seminarier har olika forskare föreläst om den lokala industri- och arbetarhistorien.

Årets första seminarium hölls i filmsalen på Landskrona museum torsdagen den 22 februari. Professor Dick Harrison från Historiska institutionen i Lund höll ett föredrag om hans bok om Tage Erlander. Seminariet var ett samarrangemang mellan Centrum för arbetarhistoria, Landskrona museum och ABF Nordvästskåne.

Onsdagen den 28 februari berättade doktoranden Inge Eriksson, verksam på Malmö universitet, om sitt avhandlingsprojekt under rubriken *Att minnas Ifö-verken*. Seminariet hölls på Bromölla bibliotek och var ett samarrangemang mellan Centrum för arbetarhistoria, ABF Skåne Nordost och Bromölla bibliotek.

Temat för seminariet onsdagen den 7 mars var *'Lite socker i botten'*. *Perspektiv på det svenska sockrets konsumtions- och kulturhistoria*. Föredragshållare var Fredrik Björk som är miljöhistoriker och verksam vid institutionen för urbana studier, Malmö universitet. I fokus för hans pågående avhandlingsarbete ligger den svenska sockerproduktionen och konsumtionen under perioden 1880–1940. Ett samarrangemang mellan Centrum för arbetarhistoria, ABF Malmö och Burlövs bibliotek.

Tisdagen den 22 mars föreläste professor Johan A. Lundin från Malmö universitet om *Den patriarkaliska bruksorten Höganäs - från stenålder till millennieskifte*. Platsen var biblioteket i Höganäs och seminariet var ett samarrangemang mellan Centrum för arbetarhistoria, ABF Nordvästskåne, Höganäs bibliotek, LO, PRO Höganäs.

Torsdagen den 12 april berättade Gunnela Björk, docent i historia vid Örebro universitet, om sin kritikerrosade biografi över Kata Dalström. Ett samarrangemang mellan Centrum för arbetarhistoria, Arbetarrörelsens arkiv i Skåne och ABF Malmö.

Torsdagen den 19 april hölls ett seminarium på Tomelilla bibliotek. Rubriken på föreläsningen var *Slakt i takt. Den svenska slakteriindustrins historia från sent 1800-tal till*

1945 med särskilt fokus på Skåne. Föredragshållare var historikern Lars Hansson, som skrivit en doktorsavhandling om slakteriverksamheten i Tomelilla. Seminariet var ett samarrangemang mellan Centrum för arbetarhistoria, ABF och Tomelilla bibliotek.

Lördagen den 28 april höll Martin Hansson, docent i arkeologi vid Lunds universitet, ett föredrag om *De obesuttnas arkeologi 1700 – 1900*. Föredraget hölls på Statarmuseet i Torup och var ett samarrangemang mellan Centrum för arbetarhistoria och Statarmuseet.

Onsdagen den 12 september föreläste historikern på biblioteket i Kävlinge Marion Leffler under rubriken *Så jobbade vi på slakteriet i byn – arbetsvardagen på Scan i Kävlinge 1974–2008*. Föreläsningen byggde på erfarenheter från en forskningscirkel som Marion genomförde tillsammans med arbetare som varit verksamma vid slakteriet. Ett samarrangemang mellan Centrum för arbetarhistoria och ABF MittSkåne.

Torsdagen den 11 oktober var det åter dags för historikern Fredrik Björk att berätta om sockerindustrin med lokal anknytning. Platsen var Hasslarp och rubriken var *Socker i kaffet och döda fiskar i Vegeån. Perspektiv på svensk sockerhistoria*. Ett samarrangemang mellan Centrum för arbetarhistoria och ABF Helsingborg.

Torsdagen den 25 oktober föreläste historikern Matias Kaihovirta från Åbo i Finland om *Minneskulturen kring Finlands inbördeskrig 1918* med anledning av att det förflutit 100 år sedan inbördeskriget i Finland. Seminariet hölls på Porslinsgatan i Malmö och var ett samarrangemang mellan Centrum för arbetarhistoria och Arbetarrörelsens arkiv i Skåne.

Även seminariet torsdagen den 1 november hölls på Porslinsgatan i Malmö. Historikern Robert Nilsson Mohammadi berättade om sin nyligen framlagda avhandling om gruvstrejken 1969–70: *Den stora gruvstrejken i Malmfälten: En muntlig historia*. Ett samarrangemang mellan Centrum för arbetarhistoria och Arbetarrörelsens arkiv i Skåne

Torsdagen den 15 november hölls ett seminarium på Limhamns Folkets hus med professor Johan A. Lundin som föreläsare. Rubriken var *Slaget på Limhamns torg 1933* och föreläsningen handlade om hur tusentals människor protesterade mot ett nazistmöte sommaren 1933. Ett samarrangemang mellan Centrum för arbetarhistoria och ABF Malmö.

Fredagen den 7 december var det så dags för årets sista seminarium. Rubriken var *Vem äger tiden? Ett idéhistoriskt perspektiv på arbetstidsfrågan i Sverige*. Föreläsare var historikern Hans Dahlqvist som presenterade en nyutgiven bok om arbetstidens idéhistoria. Seminariet som genomfördes på Historiska institutionen på Lunds universitet arrangerades av Arbetshistoriska seminariet.

Forskarseminariet Konflikt och motstånd

Centrum för arbetarhistoria är en aktiv part i forskarseminariet *Konflikt och motstånd* som genomförs på Historiska institutionen på Lunds universitet. Seminariet inledde sin verksamhet under höstterminen 2018 då det genomfördes tre seminarier.

Samverkan och föreläsningar

CfA har under året haft möten om gemensamma projekt med en rad organisationer och institutioner.

CfA har varit representerat i följande styrelser, råd och styrgrupper: Forskningsrådet på Arbetarrörelsens Arkiv och Bibliotek (ARAB) (Lars Berggren), Styrgruppen för Nätverket Svenska Varv (Lars Berggren), Arbetarrörelsens arkiv i Landskrona (Hans Wallengren), Svenska Emigrantinstitutet (Hans Wallengren) och projektet "Känner du igen dig" (Mikael Ottosson). Därtill har Lars Berggren ett styrelseuppdrag på Arbetets museum i Norrköping.

- Samarbetet med Varvshistoriska föreningen i Landskrona har fortsatt under året i en samverkan kring utställning, bokprojekt och seminarier om Öresundsvarvet.
- Samverkan med Arbetarrörelsens arkiv i Skåne har fortsatt under året.
- Kontakterna med Skromberga Akademi har upprätthållits under året för att diskutera och planera fortsatt cirkelverksamhet. Möten har hållits såväl i Landskrona som i Ekeby-Skromberga.

- Samarbetet med ABF Skåne har under året främst skett genom att seminarier har arrangerats.
- Samarbetet med Statarmuseet i Torup har under året främst skett i form av ett seminarium.
- Samarbetet med Arbetarrörelsens arkiv i Skåne har under året främst skett genom att seminarier har arrangerats.
- Under året har en del internationella kontakter upprätthållits. Personal på CfA har deltagit i European Social Science History Conference i Belfast.
- Samarbete med Föreningen Arbetarhistoria och Arbetarhistorisk Arena i Eskilstuna har genomförts.
- Möten har hållits med ABF centralt och med SPARC (Swedish Participatory Research Community) för att planera en kurs för cirkelledare som också skulle kunna rikta sig till doktorander).

Marknadsföring

Hemsidan har haft 750 besök under året. Under året har hemsidan gjorts om och blivit såväl mer tillgänglig som bättre uppdaterad. En allt viktigare informationskanal är den Facebooksida som lades upp under 2010. Effekten är svåratt mäta, men nämnas kan att Facebooksidan i slutet av 2018 hade cirka 1400 så kallade "gillare". Facebooksidan har blivit en viktig kanal för marknadsföring av seminarier, men den är också en ingång till den nya hemsidan.

Utställningsverksamhet

Förutom den digitala utställningen om Öresundsvarvet (<https://www.varv100.se>) har det under året inte genomförts någon utställning.

Vetenskapligt råd

Under året har ett nytt vetenskapligt råd utsetts av styrelsen på Lunds universitets Historiska institution. Rådet som tillträdde 1 januari 2019 består av:

- Professor Roger Johansson, Lunds universitet
- Professor Johan Lundin, Malmö universitet
- Docent Victor Lundberg, Malmö universitet
- Docent Silke Neunsinger, Arbetarrörelsens Arkiv och Bibliotek
- Docent Tobias Karlsson, Lunds universitet
- Docent Johan Svanberg, Stockholms universitet
- Professor Åsa Lundqvist, Lunds universitet
- Fil. Dr. Iben Vyff, Museerne Helsingør

Ekonomisk berättelse CfA 2018

Året som gått har präglats av den strama budget som togs inför 2018, där alla beslut som var av ekonomisk karaktär skulle vara i linje med ambitionen att förbättra föreningens soliditet.

Föreningens ekonomi belastas av skulden till Lunds universitet för finansiering av professur i arbetarhistoria. Detta förhållande har även påverkat bokslutet för 2018. CfAs styrelse och kassör har undersökt föreningens transaktioner från 2011 och konstaterar att vi har ett åtagande gentemot universitetet som behöver regleras. Styrelsen har diskuterat vilka åtgärder som behövs och hur föreningen ska tydliggöra hur vi framåt hanterar frågan. Med det sagt kan vi konstatera att vi har klart förbättrat ekonomin för föreningen men ännu återstår en del att göra.

Styrelsen föreslår att årets överskott överförs till ny räkning.

Slutord – Centrum för Arbetarhistoria

Verksamheten under 2018 har som tidigare bedrivits i form av seminarier, forskningscirklar, konferenser, kurser, forskningsprojekt samt dokumentationsprojekt.

Vi har under året på flera sätt stärkt det internationella samarbetet. Vi vill också särskilt framhålla de strategiska kontakter och samtal vi haft med arbetarrörelsen på olika nivåer.

Under året har verksamheten bedrivits i lokalerna på Citadellet. Trots att det fysiska avståndet till arkivet har ökat har diskussionen mellan CfA och arkivet fortgått. Personalen på CfA och återstående personal på arkivet har träffats för samtal i stort sett en gång i veckan. I de nya lokalerna har arbetet med att bygga upp ett bibliotek och katalogisera böckerna varit en viktig verksamhet. Den framtida tillgången till dessa lokaler är dock högst osäker. För närvarande utreds några olika alternativ.

Vi vill från styrelsen framföra ett hjärtligt tack till alla, både organisationer och enskilda personer som på olika sätt bidragit till utvecklingen av CfA. Tillsammans kan vi ytterligare stärka den arbetarhistoriska forskningen genom aktiva insatser i respektive medlemsorganisation.

Styrelsen i april 2019

Medlemsorganisationer

Följande organisationer är anslutna till Centrum för Arbetarhistoria.

LO och fackliga förbund

LO

Byggnadsarbetareförbundet

Elektrikerförbundet

Fastighetsanställdas Förbund

GS – Facket för Skogs-, Trä och Grafisk bransch

Handelsanställdas Förbund

IF Metall

Kommunalarbetareförbundet

Livsmedelsarbetareförbundet

Musikerförbundet

Pappersindustriarbetareförbundet

SEKO – Facket för Service och Kommunikation

Transportarbetareförbundet

LO-distriktet i Skåne

Fackliga avdelningar

Byggnads Skåne, Malmö

Fastighets avd 5, Region Syd, Eslöv

GS Avd 1 Västra Skåne, Lund

Handels avd 1, Malmö

Handels avd 4, Kristianstad

Handels avd 6, Helsingborg

Hotell och Restaurang Facket avd 5 Skåne
IF Metall Mittskåne, avd 48, Hässleholm
IF Metall Nordvästra Skåne, avd 49, Helsingborg
IF Metall Östra Skåne, avd 47, Kristianstad
Kommunal avd Skåne län, Lund
Pappers avd 21, Nymölla
GS Avd 2 Östra Skåne/Blekinge, Kristianstad
Transport avd 12, Malmö
Transport avd 14, Helsingborg

Politiska organisationer

Höganäs Arbetarekommun
Innerstadens S-förening, Landskrona
Landskrona Arbetarekommun
SAP i Skåne
Socialdemokratiska Kvinnodistriktet i Skåne
Socialdemokraterna i Burlöv
Staffanstorps Arbetarekommun
Vänsterpartiet i Skåne
Ängelholms Arbetarekommun

Folkbildningsorganisationer

ABF Arbetarnas Bildningsförbund
ABF Skåne
ABF Kronoberg
ABF Nordvästskåne
ABF Skåne Nordost, Hässleholm

ABF Malmö-Lomma

ABF Mittskåne, Lund

ABF Sydvästra Skåne

ABF Österlen

Albins Folkhögskola

Glokala Folkhögskolan, Folkbildningsföreningen

Kvarnby Folkhögskola

Malmö Folkhögskola

Övriga organisationer

AKS Arbetarnas Kulturhistoriska Sällskap

ARAB Arbetarrörelsens Arkiv och Bibliotek

Arbetarrörelsens Arkiv i Landskrona

Arbetarrörelsens Arkiv i Skåne

Arbetshistoriska seminariet

FHP Folkets Hus och Parker Södra regionen

Folkets Hus i Landskrona

PRO-distriktet i Skåne

PRO Fridhill i Landskrona

Skånes Arkivförbund

Statarmuseet i Skåne

Verdandi Landskrona

Verdandi Skåne